

RUS-ÇİN ORTAK SWIFT PLANININ AVRASYA EKONOMİSİ VE DÜNYA TİCARET SİSTEMİ ÜZERİNDEKİ OLASI ETKİLERİ

Teoman Ertuğrul TULUN

Analist

Analiz No : 2021 / 36

27.12.2021

SWIFT olarak adlandırılan Dünya Bankalararası Finansal Telekomünikasyon Derneği, küresel işlemlerde mihenk taşı kabul edilmektedir. SWIFT kurulmadan önce, uluslararası ortamda bankalararası telekomünikasyon, Teleks mesajları ile sürdürülüyordu. Teleksle mesajlaşma sisteminin kullanımının azalmasının ardından SWIFT, 3 Mayıs 1973te kar amacı gütmeyen bir işbirliği teşkilatı olarak dünya çapında paylaşılan veri işleme ve haberleşme bağlantısı yaratmak için kuruldu. Buna ek olarak ana merkezi, New York ve Londra arasındaki yoğun rekabete diplomatik bir alternatif olarak Brükselde kuruldu.[1] Kuruluşunda, SWIFT üyeliği on beş Batı ülkesinden 239 bankaya ulaştı. SWIFTin ana görevi, finansal bilgilerin iletilmesi için ortak standartlar oluşturmaktı. Bir yıl sonra ise SWIFT ağı, Asya ülkelerine de bağlandı. 1987 itibarıyla SWIFTin kullanıcı tabanı, aracı kurumlar, borsalar, merkezi saklama kuruluşları ve takas odalarının katılımıyla genişlemeye başladı. Kendi internet sitesine göre, SWIFTin 2020 stratejinde, temel hedeflere güçlü biçimde odaklanması, kendi mali suç uyum portföyünün oluşturulması ve pazar altyapısının genişletmesi öngörülmektedir.[2]

Yukarıda verilen kısa bilgilerden anlaşılacağı üzere SWIFT, kuruluş amacına uygun olarak uluslararası ödemelerin hızlı ve verimli şekilde yapılabilmesi için tasarlanmıştır. Ancak geçmişteki örnekler, SWIFTin görünüşte bağımsız olmasına rağmen, bir silah olarak da kullanılabileceğini göstermektedir. Örneğin, 2012 yılında SWIFT, Amerika Birleşik Devletleri (ABD) ve Avrupa Birliğinin (AB) baskısı altında, İranın üyeliğinin Amerika ve Avrupa'nın uyguladığı yaptırımları ihlal ettiğini kabul etti ve bunun sonucunda yaptırım uygulanan İran bankalarının sisteme erişimini askıya aldı. SWIFT verdiği kararı şu açıklamayla duyurdu:

Belçika Hazinesi tarafından onaylanan yeni Avrupa Birliği Konseyi kararı, SWIFT gibi şirketlerin AB yaptırımına tabi İran bankalarına özel mali mesajlaşma hizmeti sağlamaya devam etmesini yasaklamaktadır. SWIFT, Belçika yasalarına göre

kurulmuştur ve genel merkezine ev sahipliği yapan ülke tarafından alınan karara uymak zorundadır. Bu AB kararı, SWIFTi hareke geçmeye zorlar. SWIFT için, bankaların sisteme erişimini kesmek, olağandışı ve benzeri görülmemiş bir adımdır. Bu, İrana uygulanan mali yaptırımların yoğunlaştırılmasına yönelik uluslararası ve çok taraflı tutumların doğrudan bir sonucudur. SWIFT, yönettiği ve yetkili düzenleyici makamlardan hakkında onay aldığı geçerli birçok yargı hükümlerinin tüm uygulanabilir yaptırım düzenlemelerine tamamen uyumuş ve her zaman da öyle olmuştur. Küresel çapta güvenli mesajlaşma hizmeti sağlayıcısı olarak SWIFT, üyesi olan bankaların mesajlarında yer alan temel mali işlemlere dahil olmamakta ve bunlar üzerinde kontrol yetkisi bulunmamaktadır.[3]

Diğer yandan, Türkiye de dahil olmak üzere AB dışı ülkeleri çeşitli konularda yaptırım uygulamakla tehdit eden sayısız kararlarıyla tanınan Avrupa Birliği Parlamentosu, Rusyanın SWIFT ağından çıkarılmasını öneren kararlar da kabul etmiştir. Örneğin, Rusyanın Ukrayna sınırına askeri yığınak yapmasına ve Çek Cumhuriyetine yönelik Rus saldırılarına dair Alexei Navalny davasına ilişkin 29 Nisan 2021 tarihli Parlamento Kararında, Rusyanın SWIFT ödeme sisteminden çıkarılması gerektiği vurgulanmıştır.[4] Ayrıca Ukrayna sınırında ve Rusyanın işgali altındaki Ukrayna topraklarında durum hakkında 16 Aralık 2021 tarihinde aldığı kararda AB Parlamentosu, Rusyayı bir kez daha SWIFT ödeme siteminden çıkartmakla, dolayısıyla Rus şirketlerini uluslararası mali piyasanın dışında bırakmakla tehdit etmiştir.[5] AB Parlamentosunun basın açıklamasına göre karar, 548 lehte, 69 aleyhte ve 54 çekimser oyla kabul edilmiştir.[6]

AB Parlamentosunun bu tehditlerine ek olarak, ABD Başkanı Joe Bidenın Rusya Devlet Başkanı Vladimir Putin ile yaptığı video konferans görüşmesi hakkındaki 7 Aralık 2021 tarihli ABD Beyaz Saray basın açıklamasına göre, Biden Putine, ABDnin ve Avrupalı müttefiklerinin Rusyanın Ukraynayı çevreleyen birliklerini artırmasından endişe duyduğunu ve askeri tırmanma durumunda ABD ve müttefiklerinin ağır ekonomik ve diğer önlemlerle karşılık vereceğini açıkça belirtmiştir.[7]

Bu ifadelerin, ABD ve ABnin bir gerginlik durumunda Rusyayı SWIFT sisteminden çıkarmayı ciddi olarak düşündüğüne işaret ettiğini söylemek mümkündür. Bu bağlamda, Avrasyadaki ekonomik durumu ve genel olarak dünya ticaretini etkileme potansiyeline sahip bu tür uygulamalara karşı Rusyanın ne gibi önlemler öngördüğünü kısaca hatırlatmanın yararlı olacağı düşünülmektedir. Ulaşılabilen kaynaklara göre, 2014 yılında Ukraynanın Kırım Yarımadasını ilhak etmesinin ardından Rusyanın, SWIFT ağından çıkartılması için birtakım çağrılar yapılmıştı. Buna karşılık, Rusyayı korumak amacıyla Kremlin destekli bir yerel mali haberleşme platformu kurulmuştur. Finansal Mesajların Transferi Sistemi (SPFS) olarak bilinen Rus platformuna, iki düzinesi eski Sovyet ülkelerinden olmak üzere, 400den fazla banka üyedir ve sistem 2020nin sonu itibariyle tüm yerel mali iletişimin beşte birini yönetmektedir. Bu arada, bazı Rus bankalarının SWIFT ağından çıkartılması durumunda, bu Rus bankalarının ve para transferi yollarını arayan diğer çok uluslu şirketlerin, ÇHCnin büyümekte olan Sınır Ötesi Bankalararası Ödeme Sistemi (CIPS) tarafından sıcak karşılanacağını da dikkate almak gerekmektedir. SPFS gibi, CIPS ağı da SWIFTte oranla oldukça küçüktür. Ancak CIPSin 100den fazla ülkede kullanıcısı mevcuttur. Bunun yanı sıra, bu sistemi yöneten Çin Halk Bankası, erişimini genişletmekten, ABD ve AB odaklı Batı

bankacılık sistemlerine alternatif olarak görünmekten oldukça memnuniyet duyacaktır. ÇHC Devlet Başkanı Xi Jinping ile Rusya Devlet Başkanı Putin arasında 15 Aralık 2021de çevrimiçi bir toplantının gerçekleştiğini dikkate almak gerekmektedir. Reuters haber ajansı bu toplantıyı, Batı baskısı karşısında Putin ve Xi ortaklığı güçlendirdi başlığı ile vermiştir. Bu işbirliğinin sadece güvenlik konularıyla sınırlı olacağını varsaymak ihtiyatsız bir görüş olacaktır.

Son yıllarda, ABnin ve ABDnin, Batı çıkarları açısından düşman olarak gördüğü diğer ülkeleri zorlamak için ekonomik yaptırım kullanmasında önemli bir artış olmuştur. Artık aynı ittifakta olmak, bu tür ekonomik yaptırımların dışında tutulmayı garantilemek için yeterli değildir. Tam tersine, bu tür yaptırımlar müttefiklere bile ders vermek için kullanılabilir hale gelmiştir. Bu davranışın, en güçlü ittifakları bile sarsabilecek bir düzeye ulaştığı yadsınamaz. Bu küçümseyici yaklaşımın, Batı Dünyasına dahil olmayan ya da bu grupta yer almasına rağmen sürekli dışlanan ülkelerdeki kamuoyunun sabrını sınırdığı da göz önünde bulundurulmalıdır. ABD ve AB açısından alışkanlık haline dönüşen bu yöntemin, Rusya ve ÇHC gibi gerek askeri gerek ekonomik güç bakımından dünyanın en önemli ülkelerine karşı uygulanmasının yararlı sonuçlar vereceğini söylemek pek mümkün değildir. Aksine, bu yolu tercih etmeleri halinde ABD ve ABnin, beklediklerinden daha geniş bir cepheyle karşı karşıya kalmalarının muhtemel olduğunu söylemek mümkündür. Önümüzdeki dönemde yaşanacak gelişmeler, Batı dünyasına, dünya ticaret sisteminde bölünme yaratmamak için sağduyulu hareket edilmesi gerektiğini hatırlatabilir.

*Fotoğraf: <https://www.swift.com/>

**Bu Yorum yazısının [aslı İngilizce olarak kaleme](#) alınmıştır. AVİM Stajyeri Rumeysa Tuğçe Arman makalenin tercümesine katkı sağlamıştır.

[1] Susan V. Scott ve Markos Zachariadis, Origins and development of SWIFT, 1973 □□□□ *Business History* 54, sy 3 (01 Haziran 2012): 462-82, <https://doi.org/10.1080/00076791.2011.638502>.

[2] Until Today, More Relevant than Ever Before, International Organization, SWIFT - The global provider of secure financial messaging services, 2021, https://www.swift.com/about-us/history#milestone_5.

[3] Simon Bale, SWIFT Instructed to Disconnect Sanctioned Iranian Banks Following EU Council Decision, *SWIFT - The Global Provider of Secure Financial Messaging Services*, 15 Mart 2012, blm. News&Events, <https://www.swift.com/insights/press-releases/swift-instructed-to-disconnect-sanctioned-iranian-banks-following-eu-council-decision>.

[4] European Parliament, European Parliament Resolution of 29 April 2021 on Russia, the Case of Alexei Navalny, the Military Build-up on Ukraines Border and Russian Attacks in the Czech Republic (European Union, 29 Nisan 2021), 2021/2642(RSP), https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2021-0159_EN.html

[5] European Parliament, European Parliament Resolution of 16 December 2021 on the Situation at the Ukrainian Border and in Russian-Occupied Territories of Ukraine (European Union, 16 Aralık 2021), 2021/3010(RSP), https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2021-0515_EN.html.

[6] Viktor Almqvist ve Snježana Kobešćak Smodiš, Russia Must Immediately Withdraw Its Forces Threatening Ukraine | News | European Parliament, *European Parliament*, 16 Aralık 2021, blm. Press Room, Ref:20211210IPR19223, <https://www.europarl.europa.eu/news/en/press-room/20211210IPR19223/russia-must-immediately-withdraw-its-forces-threatening-ukraine>.

[7] Readout of President Bidens Video Call with President Vladimir Putin of Russia, *The White House*, 07 Aralık 2021, blm. Briefing Room - Statements and Releases, <https://www.whitehouse.gov/briefing-room/statements-releases/2021/12/07/readout-of-president-bidens-video-call-with-president-vladimir-putin-of-russia/>.

Yazar Hakkında :

Teoman Ertuğrul Tulun , Avrasya İncelemeleri Merkezi'nde (Ankara) analisttir. Dr. Teoman Ertuğrul Tulun, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi doktorasını Ankara İhsan Doğramacı Bilkent Üniversitesi'nde tamamladı. Avrupa Birliği Çalışmaları, Küreselleşme, Yabancı Düşmanlığı, Nefret Söylemi Çalışmaları ve Uluslararası İlişkiler *alanlarında çalışmalar yapmaktadır*.

Atıfta bulunmak için: TULUN, Teoman Ertuğrul. 2026. "RUS-ÇİN ORTAK SWIFT PLANININ AVRASYA EKONOMİSİ VE DÜNYA TİCARET SİSTEMİ ÜZERİNDEKİ OLASI ETKİLERİ." Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM), Analiz No.2021 / 36. Aralık 27. Erişim Temmuz 07, 2026. <https://www.avim.org.tr/tr/Analiz/RUS-CIN-ORTAK-SWIFT-PLANININ-AVRASYA-EKONOMISI-VE-DUNYA-TICARET-SISTEMI-UZERINDEKI-OLASI-ETKILERI>

Süleyman Nazif Sok. No: 12/B Daire 3-4 06550 Çankaya-ANKARA / TÜRKİYE

Tel: +90 (312) 438 50 23-24 • **Fax:** +90 (312) 438 50 26

 @avimorgtr

 <https://www.facebook.com/avrasyaincelemelerimerkezi>

E-Posta: info@avim.org.tr

<http://avim.org.tr>

© 2009-2025 Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM) Tüm Hakları Saklıdır